



Vakıflar Dergisi

80. Yıl

Özel Sayısı

Ankara 2019

VAKIFLAR DERGİSİ

Yıl: 2019 - 80.Yıl Özel Sayısı - Hakemli Dergidir.

TÜBİTAK ULAKBİM
Sosyal Bilimler Veri Tabanı (SBVT) tarafından taranmaktadır.

Sertifika No: 16651

ISSN: 1011-7474

e-ISSN: 2564-6796

Sahibi

Vakıflar Genel Müdürlüğü Adına
Dr. Adnan ERTEM

Yayın Koordinatörü

Rifat TÜRKER

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mevlüt ÇAM

Yayın Yönetmeni

Mehmet KURTOĞLU

Editörler

Hüseyin ÇINAR, Fatih MÜDERRİSOĞLU

İngilizce Editörü

Miyase KOYUNCU KAYA

Tashih

Hasan DEMİRTAŞ

Dergi Sekreteryası

Hasan DEMİRTAŞ

Yayın Kurulu

Prof.Dr. Mehmet BULUT	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin ÇINAR	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof.Dr. Yılmaz KURT	Ankara Üniversitesi (Emekli)
Prof.Dr. Mehmet ÖZ	Hacettepe Üniversitesi
Prof.Dr. Ali YILMAZ	Uşak Üniversitesi
Doç.Dr. Miyase KOYUNCU KAYA	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih MÜDERRİSOĞLU	Hacettepe Üniversitesi
Dr. Murat YILMAZ	Ahmet Yesevi Üniversitesi

Yayın Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mahmut AK	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Enver ÇAKAR	Fırat Üniversitesi
Prof.Dr. Abide DOĞAN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Géza DAVID	Macar Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Abdullah EKİNCİ	Harran Üniversitesi
Prof. Dr. Özer ERGENÇ	Bilkent Üniversitesi
Prof. Dr. Süreyya FAROQHI	Bilgi Üniversitesi
Prof.Dr. Zekeriya KURŞUN	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmut KAYA	Ankara Üniversitesi (Emekli)
Prof.Dr. Yunus KOÇ	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Heath W. LOWRY	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof.Dr. İlber ORTAYLI	MEF Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin SUBAŞI	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Prof.Dr. Eugenia KEREMLİ ÜNAL	Hacettepe Üniversitesi
Prof.Dr. Aysıl TÜKEL YAVUZ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Emekli)
Prof.Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ	Hacettepe Üniversitesi (Emekli)
Prof. Dr. Musa YILDIZ	Ahmet Yesevi Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Vefa ÇOBANOĞLU	İstanbul Üniversitesi
Dr. Rhoads MURPHEY	Birmingham Üniversitesi (Emekli)
Evangeila BALTA	Ulusal Yunan Araştırma Vakfı / Yunanistan
Mehmet Çetin	Araştırmacı

Yayın ve Danışma Kurullarındaki isimler unvan ve soyadına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Dergimize gönderilen yazılar, önce yayın kurulunca incelenir ve uygun bulunanlar, değerlendirilmek üzere alanında çalışması ile tanınmış iki hakeme gönderilir. Hakemlerin isimleri gizli tutulur ve raporlar beş yıl süreyle saklanır. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan yazı, belge ve fotoğrafların her türlü hukuki mesuliyeti yazarına aittir.

Yazışma Adresi:

T.C.
Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Daire Başkanlığı
Vakıflar Dergisi Atatürk Bulvarı. No: 10 06050 Ulus / ANKARA / TÜRKİYE
Tel: (0312) 5096000 - Faks: (0312) 324 47 22
e-posta: vakiflaryayin@yahoo.com - web: www.vgm.gov.tr

İÇİNDEKİLER / CONTENT



Vakıflar Hangi Statüde Bir İdarî Yapı İle Yönetilmelidir?	11
What should be the Statute and Administrative Structure of Waqfs?	
Nazif Öztürk	
İktisat Tarihi Açısından Vakıflar	73
Waqfs From The Perspective Of History Of Economics	
Murat Çizakça	
Nakid Para Vakfı İle İlgili Çivi-zâde'nin Ebussu'ûd'a Yazdığı Reddiye Risâlesi	87
Refutation of Chiwi-zadah against Abussu'ud Effendi on Cash Waqfs	
Ahmet Akgündüz	
Gelenekçi Osmanlı Islahat Düşüncesinde Temlikler ve Vakıflar	103
Waqfs and Temliks (Freehold Properties) in Traditional Ottoman Reform Thought	
Mehmet Öz	
Osmanlı Finansal Zihniyetinin Bir Göstergesi Olarak Para Vakıflarına Bir Bakış	115
A Look at the Cash Waqfs as an Indicator of Ottoman Financial Mentality	
Mehmet Bulut - Cem Korkut	
Osmanlı Su Yapılarında Vakıfların Rolü: Tesis, Onarım ve Hizmet Giderlerinin Finansmanı	135
Role of Waqfs in Ottoman Water Structures: Financing the Construction, Repair and Service Expenses	
Said Öztürk	
Muhasebe Kayıtları Işığında Mektep Vakıflarının Gelir Giderleri: 18. Yüzyıl Sonları Üsküdar Örneği	159
Income and Expenses of the School Waqfs in the Light of Accounting Records: Example of the Late 18th Century Üsküdar	
Süleyman Kaya - Muhammed Emin Durmuş	
Tuna Sahilinde On Altıncı Yüzyılda Kurulmuş Bir Osmanlı Yerleşimi: İsmail Geçidi Kasabası	189
An Ottoman Town situated in the basin of Danube at the end of the sixteenth century: The town of İsmail Geçidi	
Mehmet Akif Erdoğan	
Dedebalıların İzinde II: Dedebalı Zaviyesi ve Harmancık Kazası Dedebalı Karyesi	211
In Pursuit of Dedebali Community II: Dedebali Zawiyyah and Dedebali Village of Harmancik District	
Saim Savaş	
Vakıf Medeniyeti	245
Prof. Dr. Halil İnalçık	
Prof. Dr. İlber Ortaylı İle Vakıf Medeniyeti Üzerine	249
Mahmut Bıyıklı	
Semavi Eyice İle Bir Sohbet Bir Konferans	255
M. Sacit Pekak	

Bir ınarın Ardından: Prof Dr. Hakkı Acun'un Yaşam Öyküsü ve Bilimsel Kişiliği.....	289
M.Fatih Müderrisoğlu - Bülent İşler	
Orhan Cezmi Tuncer: Her Vakıf Yapısında Tanrısal Güzelliği Gördüm	297
Mehmet Kurtoğlu	
Hocası Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal'ın Kaleminden Sanat Tarihçi Yekta Demiralp	307
Rahmi Hüseyin Ünal	
Türkiye'deki Bizans Sanatı Tarihinin Bir ınarı: Hocam Prof. Dr. Yıldız Ötüken	311
Zeynep Mercangöz	
Geçmişten Geleceđe Bir Vizyon Çizmek (Vakıflar Genel Müdürlüđu Yayıncılığı).....	321
Publishing of General Directorate of Foundations; A Visionary Look From Past to Future	
Mehmet Kurtoğlu	
Vakıflar Dergisi 2013-2019 Yayın Dönemi (40-50. Sayılar) Deđerlendirmesi ve Bibliyografyası	343
Waqfs Journal 2013-2019 Publication Period (40-50 issues) Evaluation and Bibliography	
Hasan Demirtaş	

Orhan Cezmi Tuncer: Her Vakıf Yapısında Tanrısal Güzelliği Gördüm

Röportaj: Mehmet Kurtoğlu*

1931 Diyarbakır doğumlu Orhan Cezmi Tuncer, 1956 yılında İstanbul Güzel sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık bölümünü bitirmiş, sonra memleketi Diyarbakır'a yerleşmiş, burada on yıl serbest mimarlık yapmış, bu süre zarfında çizmiş olduğu proje ve çizimleriyle dikkatleri üzerine çekmiş, on yıl sonra 1966 yılında Ankara'ya yerleşmiş. Aynı yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde işe başlamış, burada Rölöve ve Restorasyon bürosunu kurmuş, 1980 yılında Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'ne geçmiş ve 1998 yılında da emekli olmuştur. Orhan Cezmi Tuncer'in vakıflarla bağı yalnız çalıştığı yıllara dayanmıyor. Onun deyişiyle 'bir manevi güç' kendisini bu kutsal kurumla buluşturmuş ve o günden bu güne bu bağ hiç kopmamıştır. Orhan Cezmi Tuncer ile Vakıflar Dergisi, Rölöve ve Restorasyon dergileri konusunda röportaj yapmak istediğimizi söylediğimizde bizi kırmayarak kabul etti. Bu konuda özellikle Orhan Hoca ile röportaj yapmak istiyorduk; çünkü O hem vakfın yaşayan hafızası, hem de Rölöve ve Restorasyon dergisinin yayınlanmasında yer almış birisi. Bu bağlamda söyleyecek sözü olduğunu düşünüyorduk. Kendisiyle özellikle Vakıflar Dergisi, Rolöve ve Restorasyon dergisi çerçevesinde yaptığımız bu röportajı severek okuyacağınızı düşünüyoruz.



* Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayın ve Kütüphaneler Müdürü; kurtoglu.mehmet63@gmail.com; Orcid Id: 0000-00001-8713-6872

- Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde işe başlamanız ve o dönemdeki Genel Müdürlüğü anlatır mısınız?

- 1965'in sonlarında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden ve Kültür Bakanlığı'ndan ihale alan ve Diyarbakır'da çalışan *Eşref Şimşekoğlu* ile *Celal Karaaslan* büroma gelerek vakıflardan bir işi aldıklarını, on parça eski vakıf yapısının rolöve ve restorasyon projesi çizilmesi işi olduğunu, benim bunu çizebileceğimi, kabul edip edemeyeceğimi sordular. Kabul ettim, hemen işe başladık. Önümüzün kış olması nedeniyle en uzak yerden, Ahlat'tan, Bitlis ve Van'dan başlayıp rolövelerini, fotoğraflarını alarak Mardin Kızıltepe'ye vardım. Oradaki ünlü *Kızıltepe Ulu Camii*'nin ölçülerini aldıktan sonra Diyarbakır'a döndüm. Kaleiçi'nde *Saint George Kilisesi* de istenen yapılardan biriydi. Hemen çizimlerine başladım. Yılsonunda Vakıflar Genel Müdürlüğü - *Mütehassıs Müşavir Yılmaz Önge*'nin Diyarbakır'a geleceğini söylediler. Vakıflar Bölge Müdürlüğü o zaman *Mesudiye Medresesi*'nde idi. Yılmaz Önge Bey ile tanıştılar. Çizdiğim ilk parti projeleri çok beğendi ve hemen önümde paraf etti. Bunun için Ankara'ya gelmeyin. Çizimlerinize devam edin. Ben bunların onayını yaptırırım dedi. Projelerim çok beğenilmiş ve benim için iyi bir tanıtım koşulu doğmuştu. 1966 yılının başında Ankara'ya gelip yerleştim. Ve hemen o projeleri bitirmeye çalıştım. Şubat ayıydı, geri kalan projelerin hepsini çizdim, Genel Müdürlüğe gittim. O zaman Abide ve Yapı İşleri Dairesi Başkanı *Ekrem Demirtaş* geri kalan projelerime de baktı. Büyük bir memuriyet anlayışıyla projelerimi masanın üzerine yaydı ve ayakta izledi: "Orhan Cezmi Tuncer siz misiniz? Daha önceki gönderdiklerinizi de izledik, bunları nasıl çizdiniz? Büyüteç mi kullandınız?" gibi beğenilerde bulundular. Ve hemen arkasından "bizimle çalışmaz mısınız?" dediler. Tam o sırada kapı açıldı, siyahlar giyinmiş, saçı taranmış bir beyefendi içeri girdi. "Buyurun efendim" dedi Ekrem Bey, yer gösterdi. Fakat daha oturmadan "bakın efendim Orhan Bey ne güzel şeyler çizmiş, ben de şimdi bizimle çalışmaz mısınız? diye sordum, siz lütfettiniz geldiniz" deyince,



Genel Müdür *Nihat Danışman*, “tabi onun bize sözü var, yazısını yazın hemen imzalayayım” dedi. Ve ben işe alınmış oldum. Bu kuşkusuz tanrısal bir zamanlama ve yönlendirme idi. Tanrı söyletiyordu ona bu cümleyi. Oysa bu konuda bir şey konuşmamıştık. İki gün sonra yazım çıktı. Ekrem Bey beni bitişik odaya restorasyon teknisyenlerin olduğu odaya götürdü ve “Yeni arkadaşınız Orhan Cezmi” diye tanıttı. Buradaki on arkadaş seçkin, deneyimli ve *Ali Saim Ülgen*’in yetiştirdiği öğrencilerdi. Böylece vakıflara girdim. Tabi o dönem yetişmiş eleman bulmakta zorluk çekiliyordu. Kuşkusuz bu yüzden Mühassıs Müşavir Yılmaz Önge de sıkıntı çekiyordu. Kısa sürede bana rölöve bürosunu kurmamı söylediler. Arkasından rölöve bürosu şefliğine atandığım yazısı geldi. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün arka kapısından girilen ve hemen sağa dönülen odayı bize ayırdılar. Böylece rölöve bürosu resmiyet kazanmış oldu. Bu ara çalışacağım elemanları benim sınavla seçmem gerekeceği düşüncemi de hoş karşıladılar. Bundan böyle Vakıflar Arşivi’nde düzgün, teknik, sanatsal bir proje birikimi başlamış oldu. Ve kısa sürede amacını da aştı. Düşünceleri şöyle idi; Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün yıllık yatırım programlarını projelendirmek, yüksek kuruldan geçirmek benim görevimdi. Rölöve bürosunu kurmakla bazı aşamaları da çözmek gerektiği sorunu ortaydı. Bunlardan ilki rölöve nasıl alınır, kaç kişiyle çalışılır, artı, eksi, yatay düzleminin, sıfır düzleminin önemi nedir gibi konuları bir yazıya dökerek rölöve bürosu yönetmenliğini onaylatmış oldum. Fotoğraflarını ben çekiyordum. Ve her bir yapıya numara vererek dosyalayıp arşive iletiyordum. Arşiv, veriler, projelerin numaralandırılması bir düzene sokuldu. Buna göre ili, varsa ilçesi iç işleri bakanlığınca zaten belliydi. Buna ben, proje numarası, çizen, onaylayan ve tarihi gibi bilgileri ekleyerek projenin sağ alt köşesine bir çerçeveye yerleştirme kuralını getirdim.

- Daha önce fotoğrafçılık konusunda bir deneyiminiz var mıydı?

Vardı, çünkü babam Diyarbakır’ın ilk aile fotoğrafçısıydı. Dışarıya çıkıp şipşak işleri yapmazdı. Ben küçüklüğümde beri yaz aylarında fotoğrafhanede çalışarak, ışık, gölge, ten rengi ve ona uygun enstantaneleri farkına varmadan öğrenmişim. Rölöve bürosu resimlerini çekerken çizime en yararlı açının yakınlık uzaklığın ve tonunun ne olduğunu bilerek çektim, en iyi uyguladım. Böylece kıymetli bir fotoğraf arşivi de oluşmuş oldu. Tabi kurula her ay Genel Müdür beyle gittiğimizde bu yüksek kurulun akademisyen üyeleriyle tanışmam beni tanımalarına vesile oldu. Hatta zaman zaman kurul üyesi, Kültür İşleri Genel Müdürü *Tahsin Öz*’e “bakın Genel Müdürlük ne güzel projeler çiziyor. Siz de bize böyle projeler getirseniz?” şeklinde sitemlerinden tabi ki o zaman Genel Müdür *Feramuz (Berkol) Bey* mutluluk duyuyordu.

- İlk yazınız *Vakıflar Dergisi*’nin 10. Sayısında yayınlanmış. *Vakıflar Dergisi*’nde yazma düşüncesi sizde nasıl oluştu?

- Şimdi rahmetle anıyorum, *Yılmaz Önge Bey* beni yanından ayırmaz, o zaman yayınlanmakta olan sanat ve arkeoloji dergisi *Ön Asya Dergisi*’ne beraber giderdik. Haftada iki gün eski usul musahabe amacıyla zamanın kıymetli ilim adamları, profesörleri toplantı yaparlardı. *Enver Behnan Şapolyo*, *Semavi Eyice*, *Süheyl Ünver* ve *Tahsin Öz* gibi kıymetli isimlerle tanışmış oldum. Bu benim ileride akademisyenliğime de yol açmış oluyordu. *Ön Asya Dergisi*’ni yürüten *Sadi Bayram Bey* “Orhan Bey bize yazı verin basalım” diye pek çok kez istekte bulunuyordu, ben de “biraz sabredin, başlayacağım ve hiç ara vermeyeceğim” dedim. Böylece *Ön Asya Dergisi*’nde mesleğimle ilgili ilk yazım *Tunceli-Çemizgezek’te Bir Türbe* adlı yazım çıkmış oldu. Derginin sık çıkması ve benden yazı istemeleri işimin yoğunluğu nedeniyle *Vakıflar Dergisi*’ne yazım gecikti. *Mardin Kızıltepe Kırmızı Medrese* başlığıyla *Vakıflar Dergisi*’nde

de ilkyazım çıktı. Bunun bir faydası vakıfların yapmış olduğu çalışmalar, proje arşivi gibi bir zenginliğe katkısı idi. Vakıf eserlerini onarıırken yeni bilgilerin elde edilmesi ve bunların mutlaka paylaşılması gereği yayınlanmasını zorunlu kıldı. Bu duyguyla ben de yazmaya başladım. Böylece her yapıda bilimsel bilgilerin elde edilmesi, arşivlenmesi ve kesinlikle paylaşılması hem vakıfların amacına uygun düşüyor hem de bilimsel katkı sağlıyordu.

- Vakıflar Dergisi'nin o dönemde yayınlaması, akademik ve ilim dünyasındaki yeri hakkında neler söylersiniz?

- O dönemlerde çalışmaları tanıtacak akademik dergilerin, bilimsel dergilerin sayıları yok denecek kadar azdı. Vakıflar Genel Müdürlüğü böylece büyük bir boşluğu doldurmaya çalışıyordu. Hemen hemen hiçbir üniversite daha yayın alışkanlığını kazanmamıştı. Kaldı ki sanat tarihi konusu işlerlik kazanmamıştı. Hem de maddi olanakları yoktu. Bir gün *Eski Malatya Emir Ömer Türbesi* ölçülerini alıyorduk. Üç genç geldi, boş boş yapıya, duvarına bakıp duruyorlardı. İşimi bitirince sordum “*Ankara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü* öğrencisiyiz, bu yapıyı tez olarak verdiler, incelemek için geldik” dediler. Hallerinden neye bakacakları ve ölçüleri hakkında hiçbir bilgileri olmadığı anlaşılıyordu. Bu dönemde akademik ortam bu tür çalışmalara yayınlara çok acıkmıştı. Ben ise zaten bu zengin derya kuyusunun içindeydim. Ve mutlaka çalışmaların sonuçlarının paylaşılması ve vakıflar adına Türk sanatı adına kaçınılmazdı. Bu nedenle yayın hayatına hiç ara vermedim. Böylece çalışmalarına bir de yazarlık eklendi.

- Sizin döneminizde Vakıflar Dergisi'ni kimler çıkarıyordu. Bunlarla ilişkileriniz nasıldı?

- *Vakıflar Dergisi* şimdiki gibi kurumsallaşmamıştı. Çünkü Vakıflar Genel Müdürlüğü bugünkü gibi organize olmamıştı, yeterli değildi. Yazılarımızı sekreteryaya veriyorduk, Dergi yayımlandığında görüyorduk. O zaman ki neşriyat bürosu da yetersizdi, arkadaşlarla tatbiki tamamlıyorduk, ancak bu sefer gelenek şekline dönüşmeye başlıyordu.

- Vakıflar Genel Müdürlüğü personelinin dergide yazmasına nasıl bakılırdı?

- Vakıflar Dergisi'nde çok yazan kimse yoktu, dönemin ünlü kişileri, *Fuat Köprülü* gibi isimler her zaman yazı yetiştiremiyorlardı, çok sınırlıydı. Ama yazılması da gerekiyordu. Üniversitelerde bu işler çok bilinçlenmemişti. Doğrusu tam da bilinçli ve yeterli değillerdi. Ara sıra tez verdiklerinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne gelip, proje ve bilgi edinme çabasında idiler.

- Rölöve ve Restorasyon Dergisi'nin yayınlanma macerasını anlatır mısınız?

- Öğrencilerin Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinden yararlanma isteği giderek arttı. Belki de bunun için, belki de bilemediğim kültürel düşünceler için Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün arşivindeki bu projeleri yayınlama zorunluluğu arttı. Bir gün Genel Müdürümüz *Feramuz Berkol* beni çağırdı, bu projeleri yayınlamamız gerektiğini söyledi “Düşünce olarak çok iyi olur ama teknik olarak bu projelerden istediğimiz sonuçları alamayız” dedim. Durdu, biraz düşündü, memnun kalmamıştı, “Niçin?” dedi, “ben fotoğrafçı çocuğuyum, rölöve projelerinin üstünde ölçü, çizgi, kot, yönlendirme gibi çizgilerin varlığını fotoğrafta bunların anlaşılamayacağını, birer nokta gibi görüntüyü kirleteceğini” söyledim. Ama bunlar için yeni çizimler yapmak gerekir. Tanıtıcı ve kolay anlaşılır yeni çizimler yapmak gerekir. Bu, *Rölöve ve Restorasyon Dergisi*'nin çıkmasına neden oldu. Bir ihtiyacı karşılıyor ve de vakıfların yaptığı restorasyonlar için güzel bir tanıtıcı araç oluyordu. Nitekim birinci ve ikinci sayısına bakılırsa Genel Müdürlükten *Sanat Tarihcisi Erol Yurdakul*, *Mimar Filiz Oğuz* ve İstanbul'dan gelen projelerde çizim için bir ortak dil kullanılmadığı görülür. Ve bilen için bunlar çok zevkli, istenen aranan

nitelikte değildi. Bunun üstüne ikinci sayısında tanıtım amacıyla *Kuşadası Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı* adlı makalem için yeni bir baskı tekniği kullanıldı. Burada yardımcı çizgiler, ölçüler, köşegenler vs. kaldırılmış, yapı kolay anlaşılır biçimde çizilmişti. Bu iki sayıda özellikle birinci sayıdaki *Ahlat Hasan Padişah Kümbeti*'nin restorasyonun tanıtılması çok yönlü yarar sağladı. Yüksek kurul ve vakıflar kurumunu umut verici buldular. Bu iyi bir yoldu ve kesinlikle devam etmeliydi.

- Rölöve ve Restorasyon dergisi akademik camiada nasıl karşılandı?

- Gerek üniversite gerekse bu tür yayınlara yönelik piyasa böylesine dergilere çok ihtiyaç duyuyordu. Vakıflar Genel Müdürlüğü çalışmalarını tanıtımları açısından hem bir tanıtım amacı güdüyor, hem de bilimsel katkıda bulunuyordu.

- Vakıflar Dergisi'nin 1973'den sonra 1986'da, sonra 1989'da bilahare 1990'da üç beş yıl arayla yayınlandığını görüyoruz. Sizce bu aksamaların nedeni ne olabilir? Yazı sıkıntısından mı yoksa maddi imkânsızlıktan mı? Veya bizim bilmediğimiz başka bir nedenden mi kaynaklanmıştır?

- İlkim kendimden başlayayım. Rölöve Projelerinin çizilmesi, kuruldan geçirilmesi ve benim bundaki büyük katkımın çok açık seçik ortada olması benim bu bilimsel çalışmalaradaki yerimin neresinde olduğumun sorusunu meydana çıkarmıştır. *Yılmaz Önge* üniversiteye geçince beni yerine *mütehassıs müşavir* olarak atadılar. İş yüküm çok artmıştı. Zaman zaman yazı yazamayacak duruma gelmiştim. Diğer taraftan bütün bu işleri yürütürken Türkiye'deki anlayışa göre akademik hiçbir unvanımın olmaması boşluklar yaratıyordu. Onun üstüne doktora karar verdim. *Güzel Sanatlar Akademisi*'nde çok kıymetli *Mimar Sedat Hakkı Eldem*'de doktora yapmaya karar verdim. Sınavını kazandım. Dört sene çalıştım ve Sedat Hoca'nın büyük beğenisini kazandım. Kurulda benim için epey güzel sözler söylediğini kurul başkanı *Orhan Alsaç Bey*'den duymuştum. O tarihlerde *Ankara Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi* başkanı idi. Ve benim üniversiteye çağrılmama o doktoranın ve Sedat Bey'in beğenisinin katkısı çok oldu. Böylece 1980 yılında Vakıflardan izin alarak üniversite hayatına başlamış oldum. Bütün bunlar yanında o dönemdeki politik çalkalanmalar sık sık Genel Müdürlerin değişmesi, ödenek sıkıntısı yayın hayatımı geniş ölçüde aksatmıştır. Ayrıca yazar ailesi de çok sınırlıydı. Sebebi bu olabilir.



- Hocam uzun bir çalışma ve ilim hayatınızın sonucunda makaleleriniz, eserlerinizle tarihe not düşmüşsünüz. Geriye dönüp baktığınızda eserlerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Yazıları üç aşamada değerlendiriyorum. 1- *Mimarlık tarihi*, 2- *Modülasyon, geometrik kurgu* ve buradan da 3- *Estetiğin/güzelliğin tanrısal bir yönelişin* olduğuna vardım. Kendi yazı hayatımı böyle değerlendiriyorum. Doktoramın mimarlık tarihiyle ilgili olduğunu, doçentlik tezimin ise (Anadolu Selçuklu Mimarlığı ve Moğollar) dışarıdan görmediğimiz ama bu projelerinin planın ön yüzlerinin hazırlanışında nelerin etken olduğunu keşfetmem açısından görüntülerin arkasına ışık tuttum. Ve gördüm ki çok kıymetli mimarlarımız geometrik disiplin, geometrik kurgu ve birim ölçü açısından son derece donanımlı insanlar idi. 19. yüzyılın sonuna kadar bütün bu mimarlarımız bu bilgilerle donatılmış idi. Ve sanayi devrimi bunları hep unutturdu. Bu nedenle doçentlik tezim Türkiye'nin hiç bilmediği geometrik kurgu ve modülasyon hakkında yeni bilgileri içerir. Ben bunları keşfederek yeniden Türk mimarlık sanatına kazandırmış oldum. Bu benim ikinci önemli adımım ve atılımımdır. *Vakıflar Dergisi 43. Sayısı'nda* "Vakıf Yapılarında Estetik Kavramlar" adlı makalemde ise düşüncelerim yeni bir boyut kazandı. Güzelin ne olduğunu, bizim güzeli nasıl yakaladığımızı ve bunun nelerle sağlandığını yayınladım. Bu yapı güzel veya değildir değerlendirilmesi estetik kavramını mimarlığa da taşımış oldu. Şöyle bir söz vardır; *ilim, insanı gerçeklere, gerçekler de Tanrıya götürür*. Bu nedenle ben her vakıf yapısında Tanrısal bir güzelliği yaşadığımı yayın hayatımla paylaşmış oldum. Kuşkusuz bu kişisel bir duygudur ve ancak yaşayan bilir.

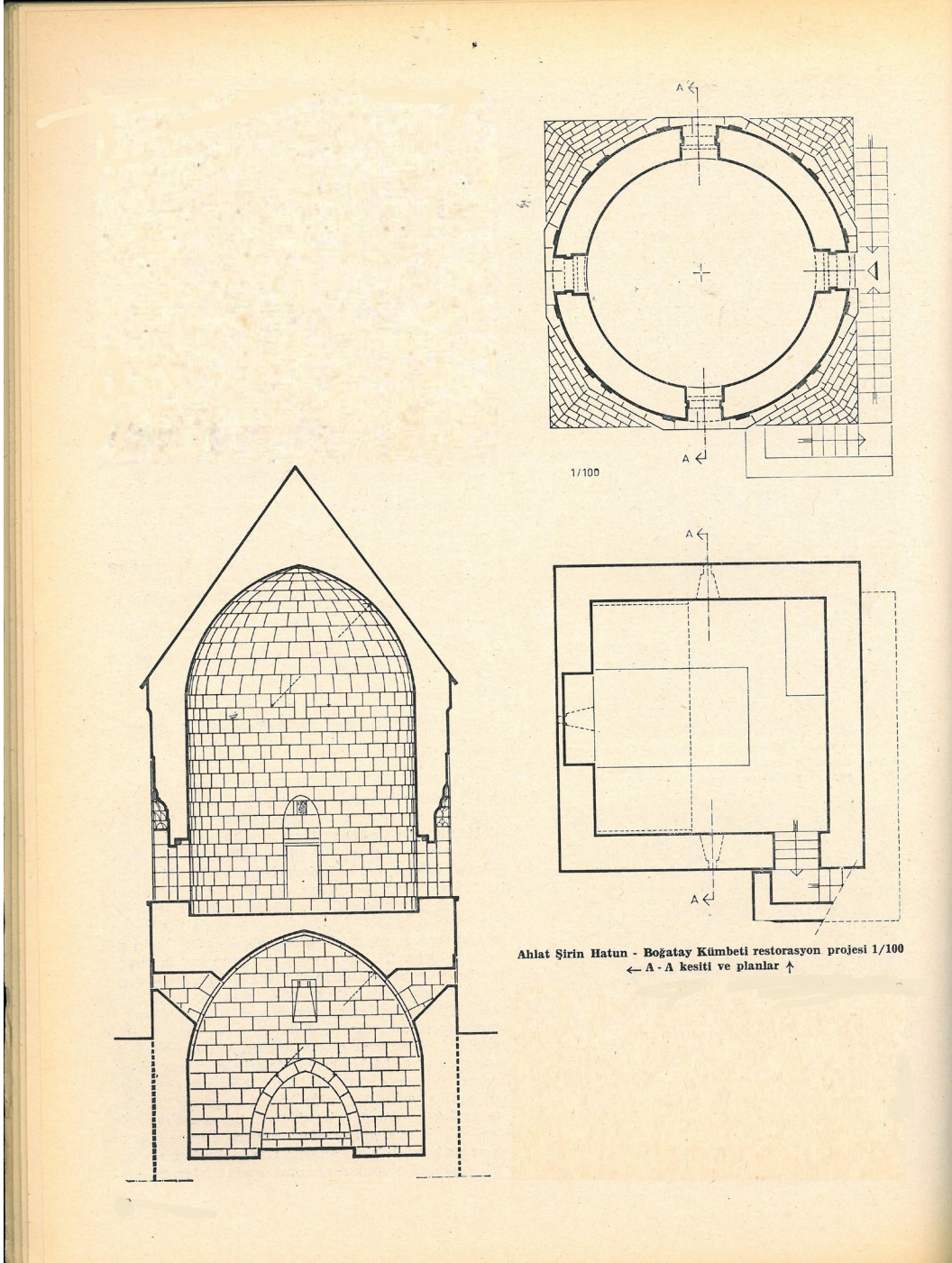
- Son olarak ekleyecek bir şey var mı?

- Şimdi ben vakıflar gibi çok zengin kıymetli, duaları olan bir kurumda çalışmam dolayısıyla kendimi iyice kaptırmıştım. Bu yüzden 1980-1998 yılları arasında on sekiz yıl üniversite de olmama, 1998 yılından sonra emekli olmama rağmen, Vakıflar Genel Müdürlüğü'yle kültürel ilişkiyi hiç kesmedim. Ve halen bunu büyük bir zevkle gururla söyleyebiliyorum. Genel Müdürlük de bana bu çalışkan tutumum dolayısıyla hep sıcak baktı. Üniversitelerde benim adıma tezler düzenlendi. Örneğin *Hitit Üniversitesi'nde Orhan Cezmi Tuncer'in Türk İslam Sanatına Katkıları* adlı bir yüksek lisans yapıldı. 2010 yılında Vakıflar Genel Müdürü *Yusuf Beyazıt* bana bir üstün hizmet şiltesi verdi. Bu süreçte *Dr. Dursun Ayan* "Anadolu Selçuklu Mimarlığı" konusunda benimle bir röportaj yaptı, kitap olarak yayınladı. Bakın şu anda siz benimle bir röportaj yapma ihtiyacı duyuyorsunuz. Bunlar 1980 yılında vakıflardan ayrılısam bile, bu kutsal kurumla ilişkiyi hiç kesmememin güzel kanıtlarıdır. Şu anda beş yıldır devam etmekte olan *Sivas Gök Medrese Restorasyonu'nun* danışmanlığını da yürütüyorum. Genel Müdür, Divriği'yle de ilgilenmemi istediyse de ikisin birden yürütemem, kaldıramam deyip Divriği'ye bulaşmadım. Ayrıca bana bu söyleşi şansı verdiğiniz için teşekkür ederim.

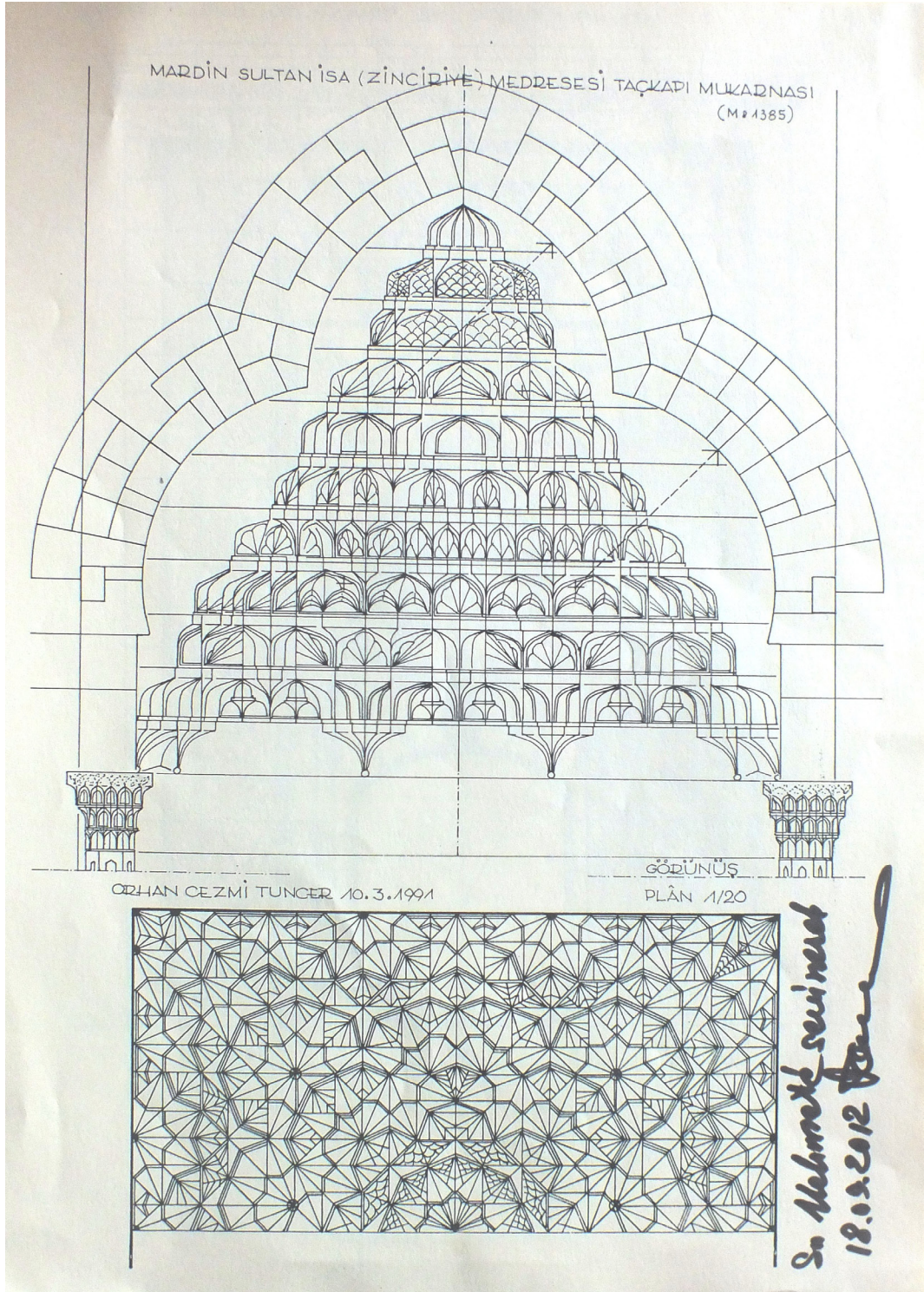
- Biz teşekkür ederim.

EKLER

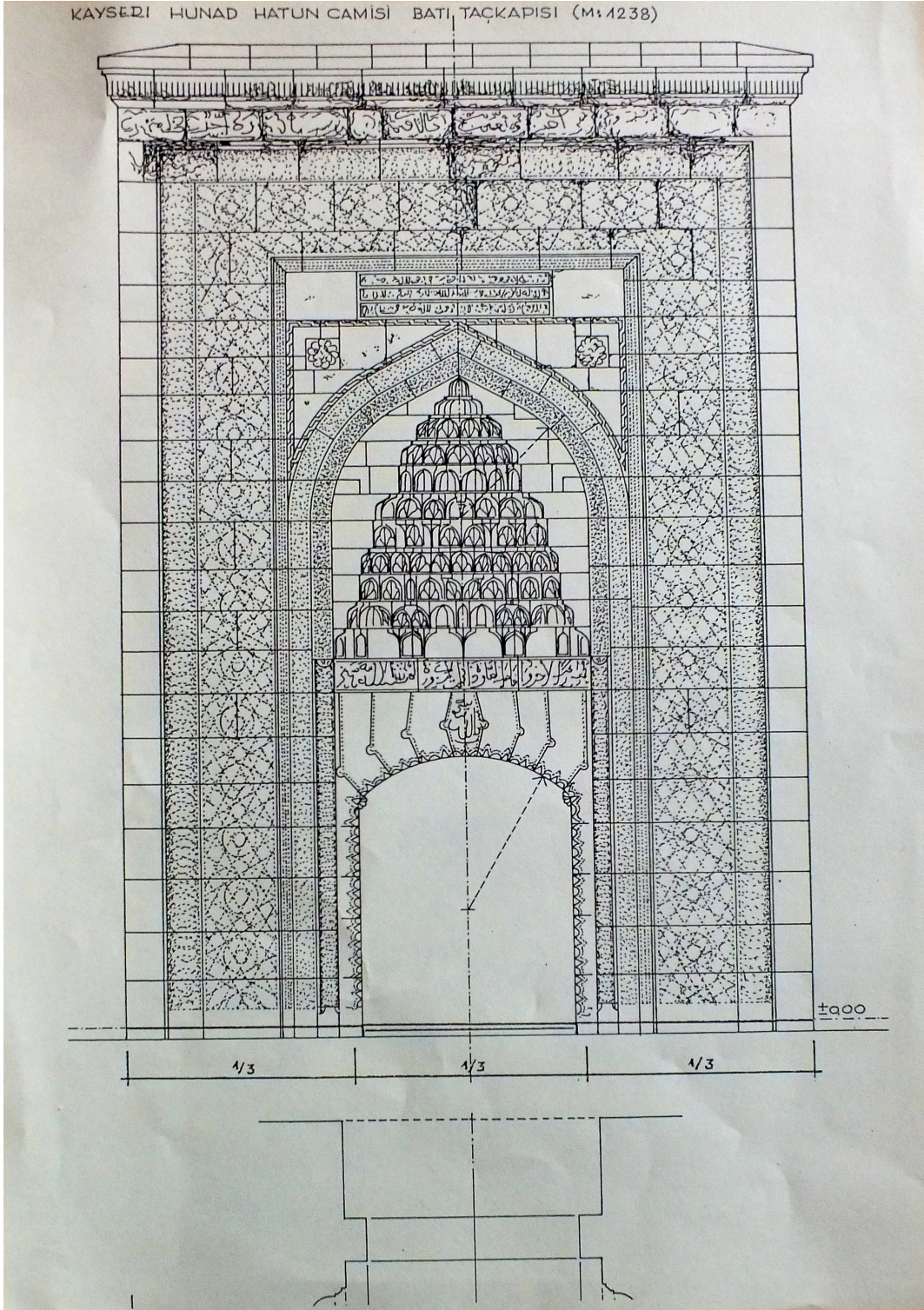
Ek 1- Orhan Cezmi Tuncer'in Çizimlerinden Örnekler



Çizim Örneği 1: Ahlat Şirin Hatun - Boğatay Kümbeti Restorasyon Projesi



Çizim Örneği 2: Mardin Sultan İsa (Zinciriye) Medresesi Taçkapi Mukarnası



Çizim Örneği 3: Kayseri Hunad Hatun Camisi Batı Taçkapısı